

אחירותם SPARTIUM SCOPARIUM

[כלל המאמרים](#), [מאמרי ד"ר מינה פארן](#), [מרכז הידע](#)

מרץ 2, 2023

שם עברי: אחירותם (בארץ גדל המין אחירותם החורש *Spartium junceum*)

שמות נרדפים: *Sarothamus scoparius*, *Cystisus scoparius*

שם אנגלי: Broom, Scotch Broom

משפחה: פרפרניים Fabaceae

תיאור הצמח: אחירותם הוא שיח בגובה 1.5-2.0 מ', בעל ענפים ירוקים, זקופים רכים וגמישים. הפרחים גדולים וריחניים, בעלי צבע צהוב בהיר. הפריחה נמשכת מאפריל עד יוני. הפירות הם תרמילים שנפתחים כשהם בשלים והזרעים נזרקים במרחק מה צמח האם. מוצאו של הצמח מאזורים ממוזגים באירופה ואסיה. הוא הועבר לצפון אמריקה.

ישנם כמה מינים דומים הגדלים בארצות חמות יותר. לדוגמא, *Spartium junceum*, הגדל בספרד, בישראל ובעוד ארצות של הים התיכון, ו-*Genista canariensis* הגדל באיים הקנריים. (1)

חלקי צמח בשימוש: קצות הענפים הפורחים וזרעים.

שימוש מסורתי: מהענפים הרכים נהגו לייצר מטאטאים וכך קיבל הצמח את שמו האנגלי. אחירותם היה מאז הזמן הקדום מקור לסידים שהופקו מהענפים (2). בסידים השתמשו לייצור נייר ואריגים. שימושים קדומים נוספים משאר חלקי הצמח היו הכנת משקה הדומה לקפה מהזרעים, קליעת סלים מהענפים, והפקת צבע ירוק מהענפים וצהוב מהפרחים (2).

מרכיבים: אלקלואידים קינוליזידינים 0.8-1.5%, כולל sparteine כמרכיב עיקרי 0.3-0.8%,

אלקלואידים נוספים: (1) cystisine, genisteine, lupanine, sarothamine

אמינים: epinine, tyramine, hydroxytyramine

פלבונואידים: isoquercetin scoparin, vitexin

מרכיבים מרים, קרוטנואידים, שמן נדיף.

פעילות: משפיע על זרימת הדם, מאט דופק מהיר, מסייע לזרימת הדם בוורידים (1).

ספרטאין (sparteine) גורם להאטה של קצב הלב. Cytisine הוא בעל השפעה פסיכותרפויטית ועלול לגרום להלוצינציות (2).

שימוש רפואי: ברפואה המסורתית משתמשים בצמח להאט זרימה של דם ולהעלות את לחץ הדם. מומלץ במקרים של דופק מהיר, בצקות, לחץ דם נמוך, שטפי דם של מחזור חודשי, דימום חזק אחרי לידה (1). בנוסף משתמשים בפרחים לטיפול בבצקת, אבנים בכליות, צהבת, טחול מוגדל ובעיות בכבד (1).

רעילות: sparteine עלול לגרום לטכיקרדיה, הקאה, שלשול, ורטיגו (2).

התוויות נגד: יש להימנע משימוש במקרים של יתר לחץ דם, הריון והנקה.

אינטראקציה עם תרופות: עלול לגרום לאינטראקציה עם מעכבי MAO.

מינון יתר: עלולה לגרום לסחרחורת, כאב ראש, פלפיטציות, חולשה ברגליים, ישנוניות, הרחבת אישונים (1).

הכנות ומינון: בחליטה: 1-2 גרם לכוס, שלוש כוסות ליום.

בטינקטורה: 1:5 ב-45% אלכוהול, 0.2-0.5 מ"ל שלוש פעמים ביום (1).

מקורות

1. Scotch Broom in: PDR for Herbal Medicine 3rd Ed. Thomson PDR, 2004, p.716-717.

2. Todd Caldecott in Herbal Halls